

ارزیابی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری تفریحی-ورزشی با تاکید بر ورزش همگانی

مهدی سوادى^۱

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد قشم، قشم، ایران

مهرعلی همتی نژاد

دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

محمد حسن قلی زاده

دانشیار گروه مدیریت، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

حمیدرضا گوهررستمی

استادیار مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۵/۰۲/۲۷

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۴/۰۸/۰۸

چکیده

شناسایی عوامل و راهبردهای مناسب و مشخص در گردشگری تفریحی-ورزشی می‌تواند به رشد و گسترش آن در جامعه و نهایتاً نهادینه شدنش در کشور کمک کند. هدف این پژوهش ارزیابی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری تفریحی-ورزشی استان هرمزگان بود تا از این طریق سبب مشارکت بیشتر افراد جامعه در فعالیت‌های تفریحی-ورزشی شود. روش تحقیق از نوع توصیفی-پیمایشی بود که به شکل میدانی انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش مدیران و کارشناسان؛ اساتید دانشگاه، و مربیان آگاه به توسعه ورزش همگانی بودند. نمونه آماری تحقیق به تعداد قابل کفایت (۲۴۱ نفر) انتخاب و به روش هدفمند و در دسترس در این پژوهش شرکت کرده و به سؤالات پرسشنامه پاسخ دادند. ابزار این پژوهش شامل، پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای بود که با تعداد ۶۶ گویه که با روش لیکرت و با ارزش گذاری پنج گزینه‌ای (بسیار کم، کم، تاحدی، زیاد، بسیار زیاد)، تهیه و مورد استفاده قرار گرفت. روایی صوری و محتوایی توسط متخصصان (۱۵ نفر)، پایایی توسط آلفای کرونباخ (۰/۹۴) بررسی و تأیید شد. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف نشان می‌دهد که بعد قوانین و مقررات از عامل مدیریتی و ابعاد عامل‌های منابع شامل منابع انسانی، مالی، تکنولوژی و تجهیزات داری توزیع غیر طبیعی هستند و سایر بعدها دارای توزیع طبیعی هستند. در نهایت نتایج و اولویت‌بندی ابعاد مختلف هر یک از عوامل پژوهش، نشان داد که بین اهمیت این ابعاد در هر چهار سطح عوامل زمینه رفتاری، منابع، مدیریتی و محیطی بر توسعه ورزش همگانی تأثیر بسزایی دارند.

واژگان کلیدی: توسعه، گردشگری تفریحی-ورزشی، ورزش همگانی

مقدمه

توسعه فرآیندی است طولانی از تجزیه و نوآوری که همه ابعاد زندگی اجتماعی را در بر می‌گیرد و تحولی عمیق و بنیادین در پیش، دانش، مهارت‌ها، اخلاقیات و مناسبات میان مردم پدید می‌آورد. توسعه پایدار برخلاف توسعه معمولی صرفاً درصدد به حداکثر رساندن اهداف نظام اقتصادی نیست، بلکه می‌خواهد به طور همزمان اهداف نظام فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیستی را به حداکثر برساند (منافی، ۱۳۹۴، ۶۴). زیرساخت‌های فرهنگی، ورزشی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایجاد شده در قرن بیست و یکم، پدیده گردشگری را یک واقعیت اجتناب‌ناپذیر در رفتار و عمل انسان برای ارضای روح کنجکاو او تبدیل کرده است. گردشگری به دلیل ماهیت و توانایی در جهت اقتصاد عصر حاضر، موجب تسریع در شکل‌گیری دهکده جهانی خواهد شد. گردشگری در روند رو به رشد خود حتی حکومت‌های غیردموکراتیک، سنتی و درونگرا را نیز مجبور خواهد کرد تسهیلاتی در کلیه زمینه‌ها برای توسعه آن ایجاد کنند (لی، ۱۳۷۸: ۱).

توسعه گردشگری موجب رونق اقتصادی و کاهش فقر می‌شود همچنین تأثیر به‌سزایی در افزایش درآمد و کاهش بیکاری و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش رفاه اجتماعی دارد. علاوه بر آن گردشگری عاملی است برای گفتگوی بین فرهنگ‌ها و ارتباط نزدیک مردم جامعه و همبستگی مضاعف در جوامع می‌شود. گردشگری تفریحی-ورزشی نیز شرایط مطلوبی برای سلامتی جسمی و روانی افراد جامعه مهیا ساخته و گروه‌های فکری مختلف را در کنار یکدیگر قرار داده و منجر به پیوستگی اجتماعی می‌شود. از طرفی گردشگری در سطوح بالای اقتصادی و اجتماعی باعث شکوفایی استعدادها و ارتقای آموزشی در همه زمینه‌ها می‌شود. توسعه مستلزم مهیا شدن محیطی مناسب برای رشد و ایجاد است. ایجاد این محیط مناسب در گرو ایجاد فرهنگ گردشگری می‌باشد. اما لازمه ایجاد این فرهنگ، ایجاد ارتباطات اجتماعی است. فرنگی می‌گوید: ورزش و گردشگری اهداف مشترکی دارند که شامل ساختن پل‌های تفاهم میان فرهنگ‌های متفاوت، شیوه زندگی و سنت‌ها، افزایش صلح و دوستی میان ملت‌ها، برانگیختن و تشویق افراد به فعالیت‌های سرگرم‌کننده و شاداب برای رهایی از فشارهای روزمره زندگی هستند (گراتون و تیلور، ۲۰۰۰).

گردشگری تفریحی - ورزشی نیز ابزاری برای ارتقاء سطح رفاه و آسایش و همچنین راهی برای توسعه و حفظ سلامت جسمی و روانی افراد جامعه است. فعالیت تفریحی و ورزشی علاوه بر کاهش احتمال ابتلاء به انواع بیماری‌ها می‌تواند از طریق ایجاد جامعه‌ای شاد از بسیاری انحرافات اجتماعی نظیر اعتیاد، کج‌روی‌های اجتماعی و بیماری‌های روحی و روانی جلوگیری نماید و شکل‌گیری جامعه‌ای سالم، بهداشتی، ایمن، مشارکت‌پذیر، فعال و کارآمد را در پی داشته باشد (الفته و سواد، ۱۳۹۵، ص ۸۶). گردشگری تفریحی-ورزشی فراتر از یک صنعت، به پدیده اجتماعی اقتصادی در سطح جهانی تبدیل شده است. این صنعت بیش از هر زمان دیگری جایگاه خود را به عنوان پدیده‌ای چند بعدی در جوامع بشری باز کرده است، و بسیاری از کشورها با سرمایه‌گذاری فراوان فواید و اثرات این صنعت را به خوبی درک کرده و به عنوان منبعی مهم جهت بهبود وضعیت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی،

افزایش اشتغال، درآمد و توسعه زیر ساخت‌ها در آورده‌اند. ورزش همگانی^۱ به عنوان یک فعالیت تفریحی، نشاط آفرین، ارزان و در عین حال مؤثر که قابلیت اجرای آن برای عموم از حیث ویژگی‌های فردی و اجتماعی تعریف شده است، می‌تواند به عنوان بخشی از برنامه زندگی روزانه افراد، سهم بسزایی در ارتقاء سطح سلامتی جسمانی، روانی و اجتماعی آنها داشته باشد. بنابراین، گرایش مردم به ورزش همگانی و فوایدی که از گردشگری تفریحی- ورزشی حاصل می‌شود مسئولین را به سمتی سوق می‌دهد که به بررسی روش‌هایی بپردازند که سبب افزایش تعداد افراد شرکت‌کننده در ورزش همگانی می‌گردد (سوادی، ۱۳۹۴، ص ۳۱). عموم مردم برای مقابله با فشارهای روزمره کاری، خستگی‌های جسمی و روانی، باید شادابی و نشاط روحی و جسمی خود را حفظ کنند بنابراین، اگر با روش‌هایی از قبیل گردشگری، ورزش کردن و انجام حرکات موزون و منظم میزان فعالیت بدنی خود را افزایش ندهند، ممکن است کیفیت و کمیت زندگی حرفه‌ای آنها دچار نقصان شده و یا حتی به مشکلات جسمانی و روحی دچار شوند و اثربخشی آنها کاهش پیدا کند. سبک زندگی غیرفعال و بی تحرک سلامت جسمانی را تهدید کرده و می‌تواند بر سلامت روانی نیز تاثیرگذار باشد. در این راستا، فعالیت‌های گردشگری و شرکت در برنامه‌های گردشگری تفریحی- ورزشی می‌تواند سهم بسزایی در ارتقاء سطح سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی جامعه داشته باشد. شناخت عوامل مؤثر در توسعه گردشگری تفریحی- ورزشی و بطور خاص ورزش همگانی می‌تواند سبب گردد برنامه ریزان با آگاهی از آنها و با اتخاذ تدابیر و برنامه‌ریزی‌های مناسب شرایط را برای بهبود و توسعه آن فراهم نمایند و امکان رشد و توسعه گردشگری تفریحی- ورزشی و زمینه تدوام مشارکت افراد در این گونه فعالیت‌ها فراهم شود. لذا انجام بررسی‌های بیشتر در این زمینه و ارائه راه‌کارها و مدل‌هایی برای آسان‌تر شدن اقدامات مقتضی در حوزه ورزش همگانی اهمیت بسزایی می‌یابد (زاهدی، ۱۳۹۰، ص ۵۷).

نهضت ورزش برای همه و توسعه ورزش در جوامع بشری در سالهای اخیر با حمایت و استقبال زیادی از سوی سازمانهای بین‌المللی روبرو شده است. پی‌یر سورین معتقد است که ورزش برای همه به زودی باعث دگرگون شدن تصورات و تعدیل رفتارهای اجتماعی می‌شود و تعامل دو سویه میان اندیشه و اجرای عملی آن را پر بارتر می‌سازد و از این طریق در توسعه و گسترش ورزش تأثیر می‌گذارد تا جایی که ورزش برای همه در میان انواع برنامه‌های ورزشی به بزرگ‌ترین آنها تبدیل می‌شود. سازمان‌های بین‌المللی مانند بخش اروپایی ورزش همگانی^۲، تافیسا^۳ و انجمن ورزش همگانی کمیته بین‌المللی المپیک به مسئولیت ملی به منظور اطمینان از حق مساوی هر شهروند برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی و جسمانی، و نقش مهم دولت و سازمان‌های غیردولتی در دستیابی به مشارکت در ورزش و فعالیت‌های جسمانی اشاره می‌نمایند. از این رو توجه به گسترش ورزش همگانی در کلیه مناطق به خصوص در مناطق محروم مورد توجه و تأکید سازمان‌های ورزشی است. گرایش به گردشگری تفریحی- ورزشی و فوایدی که از ورزش کردن حاصل می‌گردد مدیران و مسئولین را به این سمت سوق می‌دهد که به بررسی روش‌هایی بپردازند که سبب افزایش شرکت‌کنندگان در ورزش همگانی می‌گردد (الفت، ۱۳۹۵، ص ۳۸). یقیناً دیدگاه منسجم این گروه‌ها باعث پیشرفت در این امر می‌شود؛ نظر به این که این دیدگاه‌ها متفاوت است با عدم

^۱. Sport for all

^۲. European Sport for All

^۳. Trim and Fitness International Sport for All Association (TAFISA)

هماهنگی بین دیدگاه‌ها کار برنامه‌ریزی برای توسعه ورزش همگانی دچار چالش می‌شود. به همین منظور ضروری است که در هر کشوری هماهنگی بین سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان انجام شود. ورزش همگانی با هدف افزایش مشارکت تمام گروه‌های اجتماعی و فراهم کردن نکتزگرای ورزشی، تقویت ورزش قهرمانی، ورزش رقابتی، تفریحات سالم و ورزش تفریحی پایه گذاری شده است (روشندل اربطانی، ۱۳۸۶).

رویکرد و نگاه جوامع توسعه یافته به گردشگری تفریحی- ورزشی و همگانی کردن ورزش و توفیق در تحقق این آرمان در سایه مدیریت اصولی و صحیح در سازمان‌های متولی امر ورزش، ممکن شده است؛ چرا که ورزش از مقولاتی است که تمامی سنین و اقشار از آن بهره می‌برند و به نحوی با آن مرتبطاند (گودرزی و همکاران، ۱۳۸۳). نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که دولت‌ها باید گسترش ورزش همگانی را سرلوحه برنامه‌های درازمدت خود قرار دهند؛ در غیر این صورت باید در انتظار آمارهای نگران کننده بیماری‌ها، غیبت از کار در اثر بیماری‌های ناشی از کم تحرکی، افزایش مرگ و میر و کاهش سطح بهداشت عمومی باشند. بدون تردید گردشگری تفریحی- ورزشی و ورزش همگانی بر سلامت افراد جامعه مؤثر بوده و پیامد تأثیر در نحوه کارکرد و تولید آنها نیز متجلی می‌گردد. شواهد تحقیقاتی نشان می‌دهد برنامه‌ریزی‌های انجام شده، نیازها و تقاضای اجتماعی، به عنوان مهم‌ترین رکن برنامه‌ریزی برای گردشگری تفریحی- ورزشی، شناسایی نشده‌اند. برای کسب اطلاعات مورد نیاز برای توسعه گردشگری تفریحی- ورزشی و بطور ویژه ورزش همگانی لازم است اولویت‌ها و تقاضای اجتماعی بررسی شود؛ اولویت‌ها، نیازها و علائق مردم در مناطق مختلف راهبردها، برنامه‌ها، ورزش‌ها و ساختارهای مؤثر را در حال حاضر و آینده تعیین می‌کنند (گیرگینوو، ۲۰۰۱). ترویج و القای یک فرهنگ سالم و صحیح اوقات فراغت عمدتاً از طریق گردشگری تفریحی - ورزشی گسترش می‌یابد و زمینه مشارکت فعال افراد جامعه به سمت ورزش همگانی را فراهم می‌آورد. بر این اساس در این پژوهش سعی شده است تا با بررسی و ارزیابی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری تفریحی - ورزشی زمینه برنامه‌ریزی بهتر برای توسعه ورزش همگانی و مشارکت حداکثری مردم را فراهم آورد.

روش شناسی پژوهش

روش تحقیق از نوع تحلیلی - پیمایشی بود که به شکل میدانی انجام گرفت. در این پژوهش جامعه آماری مدیران و کارشناسان؛ اساتید دانشگاه، و مربیان آگاه به توسعه ورزش همگانی در استان هرمزگان را در بر می‌گیرد. نمونه آماری تحقیق به تعداد قابل کفایت (۲۴۱ نفر) انتخاب و به روش هدفمند و دردسترس در این پژوهش شرکت کرده و به سؤالات پرسشنامه پاسخ دادند. ابزار مورد استفاده در این پژوهش شامل، پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که در آن متغیرهای پژوهش در چهار سطح رفتاری، مدیریتی، منابع و محیطی تنظیم گردیده بود. استخراج عامل‌ها، مولفه‌ها و گویه‌های اولیه با بررسی مبانی و پیشینه از طریق مطالعه اسناد، کتاب‌ها و مقالات شامل منابع داخلی و خارجی متغیرها و شاخص‌های مربوط به توسعه ورزش همگانی شناسایی و انتخاب شد. پس از تأیید پرسشنامه توسط متخصصین و کارشناسان مجرب مورد تأیید قرار گرفت و پرسشنامه‌ای با تعداد ۶۶ گویه که با روش لیکرت و با ارزش گذاری پنج گزینه‌ای (بسیار کم، کم، تاحدی، زیاد، بسیار زیاد)، تهیه گردید. روایی صوری و محتوایی توسط متخصصان (۱۵ نفر)، پایایی توسط آلفای کرونباخ (۰/۹۴) بررسی و تأیید شد. پرسشنامه‌ها پس از تکمیل و جمع‌آوری دسته‌بندی و با استفاده از روش‌های مناسب آماری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. پرسشنامه نهایی با

استفاده از تحلیل عاملی تاییدی مرتبه اول و دوم بررسی و در چهار بعد تأیید شد. ابعاد این پرسشنامه شامل بعد رفتاری (۱۵ سؤال)، بعد منابع (۱۸ سؤال)، بعد مدیریتی (۱۲ سؤال)، بعد محیطی (۲۱ سؤال) بود. از روش‌های آمار توصیفی برای محاسبه فراوانی‌ها، رسم نمودارها، طبقه‌بندی داده‌ها، محاسبه شاخص‌های مرکزی و پراکندگی در مورد متغیرهای پژوهش استفاده شد. در ادامه و از آنجایی که مطابق نظر متخصصین، معادلات ساختاری مبنی بر اینکه زمانی که پژوهشگران یک مدل مفروض را در اختیار دارند، روش آماری مورد استفاده در مرحله اول باید تحلیل عاملی تأییدی بود، از روش تحلیل عاملی تأییدی مبتنی بر مدل معادلات ساختاری برای بررسی و تأیید خرده مقیاس‌ها و متغیرهای پرسشنامه‌ها و به عبارت دیگر تأیید روایی سازه (عاملی) پرسشنامه‌ها استفاده شد (شوتز ۱ و همکاران، ۲۰۰۴). از نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ برای تحلیل عاملی تأییدی و استخراج عامل‌های پرسشنامه‌ها و برآورد بارهای عاملی استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

براساس جدول (۱)؛ نتایج توصیف ویژگی‌های فردی نمونه آماری پژوهش نشان داد شرکت کنندگان دارای میانگین سنی ۳۴ سال و میانگین سابقه کار ۹ سال بودند و اکثریت آن‌ها حوزه فعالیت اجرایی (مدیران و کارشناسان)، جنسیت مرد و تحصیلات لیسانس می‌باشند.

جدول ۱. توصیف مشخصات نمونه آماری پژوهش

مشخصه	مؤلفه		مجموع
حوزه فعالیت	کارشناسان ارگانهای دولتی و غیر دولتی	اعضای هیات علمی و جوانان	کارشناسان اداره ورزش و معلمان و مربیان
	۲۸	۵۱	۶۸
درصد	۱۱/۶	۲۱/۱۶	۲۸/۲۴
جنسیت	فرآوری	زن	مرد
	۸۸	۱۵۳	۶۳/۴۸
درصد	۳۶	۱۱۷	۳۶/۵۱
تحصیلات	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و بالاتر
	۳۶	۱۱۷	۸۸
درصد	۱۴/۹۴	۴۸/۵۵	۳۶/۵۱
سن	بیشترین	کمترین	دامنه تغییرات
	۲۵	۵۵	۳۰
مردان	۳۴/۴۵ ± ۷/۷۶	۲۳	۲۹
زنان	۳۳/۸ ± ۶/۳۳	۲۳	۲۹
سابقه کار	بیشترین	کمترین	دامنه تغییرات
	۲۵	۲	۲۳
مردان	۸/۹۵ ± ۶/۶۶	۲۳	۲۹
زنان	۹/۷۲ ± ۶/۲۸	۱	۲۹

منبع: یافته‌های پژوهش

در تحلیل‌های پارامتری توزیع متغیر مورد اندازه‌گیری در جامعه‌ای که نمونه از آن انتخاب شده است، پیش فرض‌هایی وجود دارد. یکی از این پیش فرض‌ها، طبیعی بودن یا هنجار بودن توزیع متغیرهاست. در صورت برقرار بودن این فرض، هر متغیر صرف‌نظر از دیگر متغیرها، دارای توزیع طبیعی است. برای آزمودن فرض طبیعی بودن ابعاد عامل‌های رفتاری، مدیریتی، منابع و محیطی از آزمون کالموگراف - اسمیرنف استفاده شد.

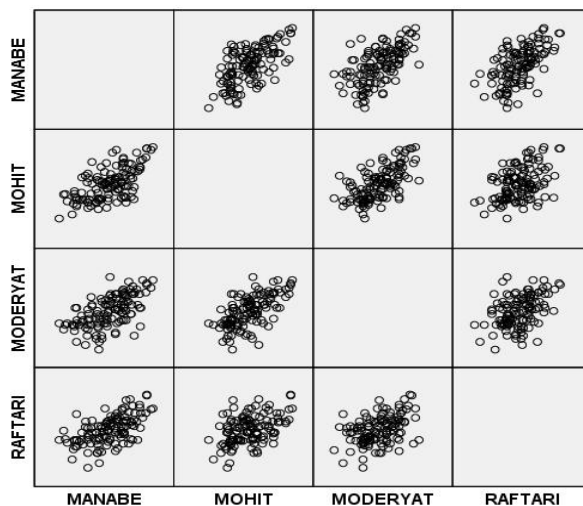
۱. Schutz

جدول ۲. آزمون طبیعی بودن متغیرهای پژوهش

عامل	ابعاد	Z	P	توزیع
رفتاری	فردی	۱/۲۶۷	۰/۰۷۷	طبیعی است
	بین فردی	۱/۰۶۵	۰/۲۰۷	طبیعی است
	ساختاری	۰/۹۶۵	۰/۳۱۰	طبیعی است
مدیریتی	رسانه سازمانی	۱/۱۶۷	۰/۱۳۱	طبیعی است
	قوانین و مقررات	۱/۵۹۶	۰/۰۱۲	طبیعی نیست
	سازمان‌های همکار	۱/۲۹۸	۰/۰۶۹	طبیعی است
منابع	منابع انسانی	۱/۵۸۴	۰/۰۱۳	طبیعی نیست
	منابع مالی	۱/۵۹۹	۰/۰۱۲	طبیعی نیست
	تکنولوژی	۱/۶۱۵	۰/۰۱۱	طبیعی نیست
	تجهیزات	۱/۷۶۶	۰/۰۰۴	طبیعی نیست
محیطی	محیط اقتصادی	۱/۰۱۸	۰/۲۵۱	طبیعی است
	محیط فرهنگی	۱/۲۸۳	۰/۰۷۳	طبیعی است
	محیط بسین الملل و سیاسی-حقوقی	۰/۹۵۷	۰/۳۱۹	طبیعی است
	محیط اجتماعی و زیست محیطی	۰/۹۹۳	۰/۲۷۷	طبیعی است
مجموع	رفتاری	۰/۶۰۷	۰/۸۵۵	طبیعی است
	مدیریتی	۰/۸۰۷	۰/۵۳۳	طبیعی است
	منابع	۰/۸۰۳	۰/۵۴۰	طبیعی است
	محیطی	۰/۸۵۹	۰/۴۵۲	طبیعی است

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنف نشان می‌دهد که بعد قوانین و مقررات از عامل مدیریتی و ابعاد عامل‌های منابع شامل منابع انسانی، مالی، تکنولوژی و تجهیزات دارای توزیع غیر طبیعی هستند و سایر بعدها دارای توزیع طبیعی هستند. علاوه بر این یافته‌های جدول نشان داد که هر چهار عامل رفتاری، مدیریتی، منابع و محیطی دارای توزیع طبیعی هستند (جدول ۲). برای بررسی رابطه میان متغیرهای مورد مطالعه، از ماتریس نمودار پراکنش متغیرها با خط رگرسیون استفاده شد که نتایج نیز مبین خطی بودن و همگنی واریانس‌ها است (شکل ۱).

شکل ۱. ماتریس پراکنش متغیرهای پژوهش منبع: یافته‌های پژوهش

در توصیف متغیرهای پژوهش ابعاد و گویه‌های پژوهش براساس شاخص‌های پراکندگی‌شان در چهار عامل رفتاری، مدیریتی، منابع، و محیطی توصیف شده است.

جدول ۳. مقایسه اهمیت ابعاد توسعه ورزش همگانی

عوامل	ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین رتبه	Chi-square	df	Sig
رفتاری	فردی	۲/۲۴۳۹	۰/۵۶۹۵	۲/۴۵	۴۲/۴۸۸	۲	۰/۰۰۱
	بین فردی	۳/۸۹۴۳	۰/۵۹۴۹	۱/۸۸			
	ساختاری	۳/۸۱۹۵	۰/۷۷۷۲	۱/۶۷			
منابع	منابع انسانی	۳/۹۸۶۴	۰/۶۳۶۵۵	۲/۱۹	۵۴/۷۵۹	۳	۰/۰۰۱
	منابع مالی	۴/۳۰۷۳	۰/۵۴۳۴۴	۲/۹۶			
	تجهیزات	۴/۳۶۰۲	۰/۵۹۳۲۲	۲/۸۵			
مدیریتی	تکنولوژی	۳/۸۶۳۸	۰/۵۷۲۰۱	۲/۰۰	۱۰/۸۳۲	۲	۰/۰۰۴
	قوانین و مقررات	۳/۷۳۹۵	۰/۷۸۱۴۵	۱/۷۸			
	سازمان‌های همکار	۳/۹۳۲۲	۰/۶۶۲۱۲	۲/۱۱			
محیطی	رسانه‌های سازمانی	۳/۹۷۴۷	۰/۵۷۴۹۶	۲/۱۱	۳۳/۷۵۵	۳	۰/۰۰۱
	بین الملل و سیاسی - حقوقی	۳/۷۱۶۸	۰/۶۵۰۳۸	۲/۱۳			
	اجتماعی و زیست محیطی	۴/۰۹۹۴	۰/۵۹۷۸۰	۲/۸۴			
	محیط اقتصادی	۳/۹۷۰۶	۰/۷۴۳۹۹	۲/۸۰			
	محیط فرهنگی	۳/۸۰۷۹	۰/۷۱۱۰۷	۲/۲۲			

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج آزمون فریدمن در مقایسه و اولویت‌بندی ابعاد مختلف هریک از عوامل پژوهش (جدول ۳)، نشان داد که بین اهمیت این ابعاد در هر چهار سطح عوامل زمینه رفتاری، منابع، مدیریتی و محیطی تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($p \leq 0.05$). در سطح رفتاری، میانگین رتبه بعد فردی ۲/۴۵، بالاترین و بعد ساختاری ۱/۶۷، پایین‌ترین میزان اهمیت؛ در سطح منابع بعد منابع مالی ۲/۹۶، بالاترین اهمیت و بعد تکنولوژی ۲/۰۰، پایین‌ترین میزان اهمیت؛ در سطح مدیریتی دو بعد رسانه‌های سازمانی و سازمان‌های همکار با میانگین رتبه مشابه ۲/۱۱، بالاترین اهمیت و بعد قوانین و مقررات ۱/۷۸، پایین‌ترین میزان اهمیت و در سطح محیطی بعد محیط اجتماعی و زیست محیطی ۲/۸۴، بالاترین اهمیت و بعد بین الملل و سیاسی - حقوقی ۲/۱۳، پایین‌ترین میزان اهمیت؛ در توسعه ورزش همگانی استان هرمزگان را داشتند.

جدول ۴. مقایسه اهمیت عوامل توسعه ورزش همگانی در استان هرمزگان

عوامل	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین رتبه	Chi-square	df	Sig
رفتاری	۳/۷۵	۰/۵۰۸	۲/۹۸	۴۳/۶۴۰	۳	*۰/۰۰۱
منابع	۳/۹۰	۰/۵۰۶	۲/۷۷			
مدیریتی	۳/۹۰	۰/۵۱۹	۲/۱۵			
محیطی	۴/۰۱	۰/۴۹۵	۲/۱۰			

* $p \leq 0.05, n_s = 241$

منبع: یافته‌های پژوهش

مقایسه عوامل یا زمینه‌های اصلی پژوهش براساس آزمون فریدمن، نشان می‌دهد که بین رتبه‌بندی عوامل توسعه ورزش همگانی در استان هرمزگان تفاوت معنی‌داری وجود دارد (جدول ۴)، بر این اساس، عامل رفتاری با میانگین رتبه ۲/۹۸، در اولویت اول؛ عامل منابع با میانگین رتبه ۲/۷۷، در اولویت دوم؛ عامل مدیریتی با میانگین رتبه ۲/۱۵، در اولویت سوم و عامل محیطی با میانگین رتبه ۲/۱۰، در اولویت چهارم قرار گرفتند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این تحقیق شناسایی عوامل مؤثر در توسعه گردشگری تفریحی-ورزشی با تاکید بر ورزش همگانی بود که این عوامل در چهار بعد رفتاری، منابع، مدیریتی و محیطی مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

عامل رفتاری

محتوا یا ماده‌ای که در ظرف ورزش همگانی می‌ریزد همان رفتار ورزشی مردم با رویکرد سلامت است که با توجه به عوامل فردی، بین فردی و ساختاری مشخص می‌شود. این عوامل تعیین کننده نهایی رفتار اوقات فراغت نیستند، اما بر آن تأثیر دارند. این عوامل موجب می‌شوند که فرد از میان فعالیتهای مختلف فعالیتی خاص را برگزیند و از شرکت در چنین فعالیتهایی لذت ببرند یا برعکس موجب جلوگیری از شرکت فرد در این گونه فعالیت‌ها می‌شود. افراد معمولاً برای مشارکت در ورزش ابتدا باید بر عوامل فردی تسلط یابند و سپس بر عوامل بین فردی و در نهایت بر عوامل ساختاری مسلط شوند تا بتوانند در فعالیتهای ورزشی اوقات فراغت شرکت کنند. توصیف گویه های عامل رفتاری توسعه ورزش همگانی نشان می‌دهد که در بعد فردی، گویه "علاقه به انجام فعالیتهای ورزشی"، در بعد بین فردی گویه "معاشرت با گروه‌های هم سن"، در بعد ساختاری گویه "داشتن سلامت جسمی" بیشترین میانگین اهمیت را داشتند. نتایج بدست آمده از پژوهش همسو با مطالعاتی، (صفاری ۱۳۹۱) است که نشان می‌دهد افراد معمولاً برای مشارکت در ورزش در مرحله اول باید بر عوامل فردی مسلط و سپس بر عوامل بین فردی و ساختاری مسلط شوند تا بتوانند در فعالیتهای ورزشی شرکت کنند.

عامل منابع

عامل منابع شامل ابعاد انسانی، مالی، تکنولوژی و تجهیزات می‌شود که هر کدام از این ابعاد نقش مهمی در توسعه ورزش همگانی به خود می‌گیرند. توسعه منابع انسانی به مفهوم تولید فکر و ایده توسط کارکنان سازمان است و مفهوم جدید آن ایجاب می‌کند کارکنان به کیفیت‌ها و مهارت‌هایی مجهز شوند که با دلسوزی و تعهد کامل توانمندیا، انرژی، تخصص و فکر خود را در راستای تحقق مأموریت‌های سازمان قرار دهند و به طور دائم برای سازمان ارزش‌های فکری و کیفی جدیدی پدید آورند. در مفهوم توسعه منابع انسانی هدف، ایجاد مهارتهایی است که فرد بتواند خود را برای احراز مشاغل بالاتر و یا مسئولیت سنگین‌تر آماده کند، بنابراین برنامه‌های آموزشی توسعه منابع انسانی به منظور رشد افراد بدون ارتباط با مشاغل جاری یا آتی سازمان است این بدان معنا نیست که نتیجه حاصل از برنامه‌های آموزشی توسعه در مسائل جاری یا آتی افراد سازمان بدون استفاده باشد بلکه برنامه‌هایی طراحی می‌شوند و در یک کلام هدف برنامه آموزشی توسعه این است که سازمان را همیشه زنده و پا بر جا نگه دارد تا روند انطباق و تغییر روش‌ها و سیاست‌ها در سازمان به سهولت انجام پذیرد. از طرفی طراحی و اجرای برنامه‌های ورزشی به شدت وابستگی به تأمین منابع مالی دارد لذا تخصیص بودجه کافی برای توسعه ورزش همگانی از اهمیت خاصی برخوردار است (آصفی، ۱۳۹۳، ص ۶۶). بررسی تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد در بعد منابع انسانی؛ گویه کارکنان رسمی ستادی (مدیران، کارشناسان و...)، (۴/۰۲) در بعد منابع مالی؛ گویه اختصاص بودجه دولتی به ورزش همگانی (۴/۴۳) در بعد تجهیزات؛ گویه دسترسی به تجهیزات و زیرساخت‌های ورزشی (۴/۳۸) و در بعد

تکنولوژی؛ گویه استفاده از سخت افزارها (وسایل و تجهیزات ورزشی ...)، (۴/۰۰) بیشترین میانگین و اهمیت را به خود اختصاص دادند. سوگی یاما نیز در تحقیقی گزارش می‌کند برای کسانی که به فعالیتهای ورزشی روی می‌آورند وجود زیر ساختها و فراهم بودن منابع مختلف به عنوان عاملی مؤثر در شرکت کردن افراد در ورزش همگانی می‌باشد از طرفی در دسترس بودن تجهیزات و نزدیکی به اماکن ورزشی تأثیر زیادی در شرکت افراد در ورزش همگانی دارد (سوگی یاما ۲۰۱۲).

عامل مدیریتی

عوامل مدیریتی که شامل رسانه‌های سازمانی، قوانین و مقررات و سازمانهای همکار می‌شوند. بررسی تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد در ابعاد قوانین و مقررات؛ تدوین اسناد توسعه ورزش همگانی در سازمان‌ها، در بعد سازمان‌های همکار؛ ایجاد تعامل و همکاری‌های مستمر در بین سازمان‌های مرتبط با ورزش همگانی و در بعد رسانه‌های سازمانی؛ گویه اطلاع رسانی از طریق رسانه‌ها بیشترین میانگین اهمیت را داشتند. نتایج پژوهشهای مختلف بیان می‌کنند تدوین قوانین و مقررات در زمینه ورزش همگانی و الزام سازمانهای مختلف به اجرای آن نقشی مهم در توسعه ورزش همگانی ایفا می‌نماید (آصفی، ۱۳۹۳). همچنین مطالعات نشان می‌دهند که انواع رسانه‌های سازمانی بر گرایش مردم به ورزش همگانی تأثیر دارند و در گرایش مردم به ورزش همگانی، مهم‌ترین نقش رسانه‌ها، آگاه سازی مردم از فواید ورزش همگانی و کمترین نقش رسانه‌ها، تبلیغ و اطلاع رسانی در مورد ورزش همگانی همایش‌های آن است (زهرا صادقیان، ۱۳۹۰، ص ۱۱۰).

عامل محیطی

عوامل محیطی که شامل محیطهای اقتصادی، فرهنگی، بین المللی، اجتماعی و زیست محیطی می‌شود، می‌توانند بصورت مستقیم بر یک سازمان و توسعه ورزش همگانی در یک جامعه تأثیر گذار باشند با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌ها در ابعاد محیط سیاسی و بین المللی گویه "نگرش دولتمردان" به عنوان تاثیرگذارترین عامل در توسعه ورزش همگانی بوده است. در بعد محیط اجتماعی گویه "وجود امنیت اجتماعی"، و در بعد محیط اقتصادی گویه "نرخ تورم و گرانی"، و در بعد محیط فرهنگی "گویه ارزشها و هنجارها بیشترین میانگین اهمیت را دارند. لذا توجه به عناصر برجسته شده در هر یک از ابعاد و فراهم نمودن شرایطی که منجر به تغییر نگرش دولتمردان و اهمیت ورزش همگانی نزد آنان همراه با کاهش هزینه شرکت در فعالیتهای ورزشی و افزایش امنیت اجتماعی و توجه به ارزشها و هنجارهای جامعه باشد زمینه توسعه ورزش همگانی بیش از پیش را فراهم خواهد آمد. بنابراین، همه علل و عواملی که موجبات برقراری، تنظیم و واکنش به موقع و مناسب ورزش همگانی نسبت به سیستم‌های اصلی‌تر را فراهم می‌آورند، عامل محیط می‌باشد (سوادی، ۱۳۹۴، ص ۱۵۴). در مجموع تنظیم روابط حوزه ورزش همگانی با دیگر محیطها و آگاهی از اثرات متقابل آنها بر یکدیگر شرایطی را مهیا می‌کند تا مشارکت اجتماعی در ورزش همگانی افزایش یابد.

منابع

آصفی، احمدعلی؛ خبیری، محمد؛ اسدی دستجردی، حسن؛ گودرزی، محمود (۱۳۹۳) بررسی عوامل سازمانی مؤثر در نهادینه کردن ورزش همگانی در ایران، پژوهشنامه مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال دهم، شماره بیستم ص ۷۶-۶۳

اتقیاء، ناهید (۱۳۸۷)، نیازسنجی ورزش بانوان شاغل در دانشگاه الزهرا واریه راهکارهای کاربردی، علوم حرکتی و ورزش الفته، مرضیه، سواد، مهدی (۱۳۹۵)، بررسی موانع گردشگری ورزشی در فضاهای عمومی شهری و پارک‌های بانوان شهر شیراز، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیا، شماره ۴: صص ۸۳-۹۷.

روشندل اربطانی طاهر (۱۳۸۶)، تبیین جایگاه رسانه‌های همگانی در نهادینه کردن ورزش همگانی در کشور، نشریه حرکت، شماره ۳۳ زاهدی، نسرين (۱۳۹۰)، «مقایسه و اولویت‌بندی راهکارهای توسعه ورزش همگانی کشور از دیدگاه مدیران، کارشناسان و صاحب‌نظران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه شمال.

سواد، مهدی (۱۳۹۴)، طراحی مدل توسعه ورزش همگانی استان هرمزگان و تدوین استراتژی اجرایی آن، رساله دکتری، دانشگاه گیلان

شهبازی، مهدی؛ شعبانی مقدم، کیوان؛ صفاری، مرجان (۱۳۹۲)، ورزش همگانی (ضرورت، موانع و راهکارها)، فصلنامه مجلس و راهبرد، سال بیستم، شماره هفتاد و شش.

صادقیان، زهرا. (۱۳۹۰)، بررسی نقش رسانه‌های جمعی در گرایش مردم شهر همدان به ورزش همگانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد تربیت بدنی. دانشگاه مازندران.

صفاری، مرجان (۱۳۹۱)، «طراحی الگوی توسعه ورزش همگانی ایران»، رساله دکتری دانشگاه تربیت مدرس.

گودرزی-محمود، کوزه چیان-هاشم، احسانی-محمد، ۱۳۸۳، طراحی و تبیین الگوی مهارت‌های سه‌گانه مدیریتی مدیران، نشریه حرکت، شماره ۲۱

منافی، فریدون، (۱۳۹۴)، مطالعه انگیزه‌ها و موانع فعالیت‌بدنی در میان جامعه دانشگاهی (اعضای هیئت علمی، کارکنان و دانشجویان) به منظور ارائه راهکارهای توسعه ورزش همگانی در دانشگاه‌های ایران، رساله دکتری، دانشگاه گیلان

- Girginov, Vassil. (2001). Strategic relations and sport policy making: the case of aerobic union and school sport federation, Bulgaria, Journal of sport management, 15, PP:173-b, 194.
- Gratton, Chris. Tylor, Peter. (2000). Economics of Sport and Recreation. Taylor & Francis Group. First published
- Knowler, W. C., Barrett-Connor, E., Fowler, S. E., Hamman, R. F., Lachin, J. M., Walker, E.A., & Nathan, D. M. (2002). Diabetes Prevention Program Research Group. Reduction in the incidence of type 2 diabetes with lifestyle intervention or metformin, N Engl J Med, Vol. 346, Pp: 393-403.
- Lee, I. M., & Paffenbarger, R. S., Jr. (2000). Associations of light, moderate, and vigorous intensity physical activity with longevity: The Harvard alumni health study, American Journal of Epidemiology, Vol, 151, Pp: 293-299.
- Lee, I. M., & Skerrett, P. J. (2001). Physical activity and all-cause mortality: what is the dose-response relation? Med Sci Sports Exerc, Vol. 33, Pp: S459-S471.
- Lim, S. Y., Warner, S., Dixon, M., Berg, B., Kim, C., & Newhouse-Bailey, M. (2011). Sport participation across national contexts: A multilevel investigation of individual and systemic influences on adult sport participation, European Sport Management Quarterly, Vol. 11, No. 3, Pp: 197-224.
- Mull, R., Kathryn, F., Bayless, G., Ross, C, M., Jamieson, L, M. (1997). Recreation Sport Management, Human Kinetics.
- Mull, R., Kathryn, F., Bayless, G., Ross, C.M., Jamieson, L.M. (2005) Recreational Sport management. 4th ed. Champaign: Human Kinetics.
- Sugiyama, T. (2012). The Built Environment and Physical Activity Behaviour Change: New Directions for Research?, Res Exerc Epidemiol, Vol. 14, No. 2, Pp: 118-124.